EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 12.4.2019
COM(2019) 179 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Undantag som beviljas av medlemsstaterna enligt förordning (EU) nr 181/2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Undantag som beviljas av medlemsstaterna enligt förordning (EU) nr 181/2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004

1. INLEDNING

1.1. Bakgrund

I förordning (EU) nr 181/2011[1] (nedan kallad *förordningen*) fastställs ett antal rättigheter för passagerare som färdas med buss inom Europeiska unionen. Den började tillämpas den 1 mars 2013.

Kommissionen lägger fram denna rapport i enlighet med artiklarna 2.6 och 18.2 i förordningen, som anger att kommissionen ska förelägga Europaparlamentet och rådet en rapport om de undantag som har beviljats enligt artiklarna 2.4, 2.5 och 18.1.

1.2 Förordningens tillämpningsområde

Förordningen avser i första hand ”linjetrafik” (transporter som sker vid regelbundna tider längs bestämda färdvägar, där passagerarna får stiga på och av vid i förväg bestämda hållplatser) för icke specificerade passagerarkategorier, där passagerarnas på- eller avstigningsplatser är belägna inom en medlemsstats territorium[2].

1.3 Förordningens innehåll

Passagerare som reser med linjetrafik ska oavsett transportsträcka åtnjuta följande grundläggande rättigheter:

1) Icke-diskriminerande transportvillkor (i synnerhet icke-diskriminerande taxor).

2) Tillgång till transport för personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet utan extra kostnad (transportörer får endast vägra att transportera passagerare med funktionshinder om det är fysiskt omöjligt att transportera dem p.g.a. utformningen av fordon, busshållplatser eller terminaler, eller om transporten skulle bryta mot säkerhetskrav).

3) Minimiregler i fråga om reseinformation som ges till alla passagerare före och under resan, inklusive information om deras rättigheter.

4) En mekanism för hantering av klagomål som transportören måste göra tillgänglig för samtliga passagerare.

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 55, 28.2.2011, s. 1).

[2] Ett litet antal bestämmelser (där de viktigaste rör ersättning och assistans vid dödsfall, personskador och förlorat eller skadat resgods vid vägtrafikolyckor) tillämpas även för ”tillfällig trafik”, där passagerargrupperna har bildats på initiativ av kunden eller transportören.

5) Oberoende nationella tillsynsorgan i varje medlemsstat med befogenhet att kontrollera att förordningen efterlevs och vid behov utdöma sanktioner[3].

Passagerare som reser med linjetrafik där transportsträckan enligt tidtabell är 250 km eller längre ska dessutom åtnjuta följande rättigheter:

6) Biljetter (i elektroniskt format eller pappersformat) eller andra handlingar som ger rätt till transport.

7) Ersättning och assistans vid dödsfall, personskada och förlorat eller skadat resgods.

8) Underrättelse om resan ställs in eller försenas.

9) Rätt till återbetalning av hela biljettpriset eller ombokning vid inställda eller kraftigt försenade avgångar.

10) Lämplig assistans vid inställda eller kraftigt försenade avgångar (endast tillämpligt vid resor som enligt tidtabellen överstiger tre timmar).

11) Ersättning som uppgår till 50 % av biljettpriset om transportören inte erbjudit passagerarna att välja mellan återbetalning motsvarande biljettpriset eller ombokning vid inställda eller kraftigt försenade avgångar.

12) Särskild assistans utan extra kostnad både vid bussterminaler och ombord för personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet.

2. Undantag från förordningens tillämpningsområde[4]

2.1 Undantag från förordningens tillämpningsområde för inrikes linjetrafik i enlighet med artikel 2.4 i förordningen

Medlemsstaterna får, på tydliga och icke-diskriminerande grunder, undanta ren inrikes linjetrafik från tillämpningen av de grundläggande rättigheterna fram till den 28 februari 2017 om transportsträckan enligt tidtabell är 250 km eller längre. Undantaget får förnyas en gång, för en tidsperiod om högst fyra år (som slutar senast den 28 februari 2021).

När förordningen började tillämpas 2013 var det totalt 13 medlemsstater (Kroatien, Tjeckien[5], Estland, Frankrike, Grekland, Ungern[6], Lettland, Nederländerna, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien och Förenade kungariket) som tillämpade undantag av detta slag.

[3] Eftersom förordningen ingår i förteckningen i bilagan till förordning (EG) nr 2006/2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen kan de nationella myndigheter som ingår i EU:s konsumentskyddssamarbete samarbeta i syfte att utreda överträdelser av busspassagerares rättigheter i EU och vidta tillsynsåtgärder för att avskräcka aktörerna från att överträda dessa rättigheter.

[4] Kommissionen offentliggör en uppdaterad förteckning över de undantag som har beviljats av medlemsstaterna mot bakgrund av information som inkommit från medlemsstaterna på https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/passengers/road/doc/exemptions-from-bus-coach-passengers-rights-and-obligations.pdf

[5] Tjeckien beviljade endast undantag från artiklarna 8, 19 och 21 i förordningen.

[6] Ungerns beviljade undantag omfattar inte artiklarna 7 och 16.1 i förordningen.

Totalt åtta medlemsstater (Kroatien, Estland, Ungern, Lettland, Portugal, Slovakien, Slovenien och Förenade kungariket) beslutade sig 2017 för att förnya undantaget[7].

2.2 Undantag från linjetrafik där en betydande del av trafiken (inbegripet minst ett uppehåll enligt tidtabell) tillhandahålls utanför EU, i enlighet med artikel 2.5 i förordningen

Medlemsstater kan även bevilja undantag från tillämpning av förordningen i dess helhet för linjetrafik där en betydande del av linjetrafiken (inbegripet minst ett uppehåll enligt tidtabell) tillhandahålls utanför EU. Dessa undantag, som också måste beviljas på klara, tydliga och icke-diskriminerande grunder, upphörde att gälla den 28 februari 2017 men kunde förnyas en gång för en tidsperiod om högst fyra år (som slutar senast den 28 februari 2021).

Totalt 14 medlemsstater (Österrike, Kroatien, Estland, Frankrike, Finland, Tyskland, Grekland, Ungern, Italien, Lettland, Nederländerna, Slovakien, Slovenien och Förenade kungariket) beviljade undantag av detta slag 2013.

Totalt nio medlemsstater (Kroatien, Estland, Grekland, Finland, Ungern, Lettland, Slovakien, Slovenien och Förenade kungariket) beslutade sig 2017 för att förnya undantaget[8].

2.3 Undantag för linjetrafik från vissa eller samtliga bestämmelser som gäller rättigheter för personer med funktionshinder eller personer med nedsatt rörlighet i enlighet med artikel 18.1 i förordningen

Medlemsstaterna kan undanta inrikes linjetrafik från tillämpningen av vissa eller samtliga bestämmelser i kapitel III i förordningen om rättigheter för passagerare med funktionshinder eller nedsatt rörlighet, under förutsättning att de säkerställer att nivån på skyddet för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet enligt tillämpliga nationella bestämmelser åtminstone är likvärdig med nivån på skyddet enligt förordningen. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om sådana beviljade undantag. Kommissionen ska vidta lämpliga åtgärder om ett sådant undantag inte anses förenligt med kravet på att nivån på skyddet för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet enligt tillämpliga nationella bestämmelser åtminstone är likvärdig med nivån på skyddet enligt förordningen.

Ingen av medlemsstaterna beviljade undantag på grundval av artikel 18.1 i förordningen.

[7] När rapporten färdigställdes den 20 december 2018 tillämpades undantaget av samma medlemsstater.
[8] När rapporten färdigställdes den 20 december 2018 tillämpades undantaget av samma medlemsstater.

3. Samråd med intressenter och nationella tillsynsorgan om undantagen

Kommissionen genomförde under 2016 ett samråd med olika intressenter om tillämpningen av förordningen, innan den överlämnade rapporten om hur förordning (EU) nr 181/2011[9] tillämpas till Europaparlamentet och rådet. Under samrådet kritiserade passagerarorganisationerna[10] medlemsstaterna för att de beviljar för många undantag. De menar att de många undantagen fråntar passagerarna deras möjlighet att fullt ut utnyttja sina rättigheter liksom deras rättssäkerhet (i synnerhet då det är svårt för passagerarna att veta vilka undantag som gäller i olika medlemsstater).

I samma rapport uppmanade kommissionen därför de medlemsstater som hade beviljat undantag från förordningen att senast den 28 mars 2017 granska om det mot bakgrund av deras erfarenheter var nödvändigt att fortsätta med dessa undantag.

I september 2017 genomförde kommissionen en undersökning där de nationella tillsynsorganen ombads att förklara varför deras respektive medlemsstater hade beslutat att tillämpa eller inte tillämpa dessa undantag.[11]

Medlemsstaterna motiverade sina beslut att bevilja undantag enligt följande: Tjeckien, Ungern och Nederländerna beviljade undantag för ren inrikes linjetrafik för att ge de nationella aktörerna mer tid för att förbereda sig för tillämpningen av förordningen och göra de investeringar som krävs (t.ex. för tillgänglighet till vagnpark och infrastruktur). Estland och Lettland beviljade undantag för sådan trafik eftersom tillämpningen av förordningen i sin helhet på inrikes linjetrafik skulle innebära en betydande börda för aktörerna, vilket skulle kunna leda till att viss trafik upphörde. Kroatien beviljade undantaget på begäran av de nationella transportörerna. Förenade kungariket beviljade detta undantag i enlighet med den allmänna regeringspolicyn att tillämpa samtliga undantag från EU-lagstiftningen som minskar kostnaderna för företagen.

Tyskland, Estland, Lettland och Nederländerna förklarade att de undantar linjetrafik där en betydande del av trafiken tillhandahålls utanför EU för att kunna omförhandla sina bilaterala avtal om persontransporter på väg med tredjeländer och införa liknande artiklar om rättigheter för passagerare i sådana avtal.

4. Slutsats

Flera medlemsstater har beviljat omfattande undantag från tillämpningen av förordningen under de första fyra åren för att ge busstransportörer möjlighet att förbereda sig för tillämpningen. När beslut skulle fattas 2017 om huruvida dessa undantag skulle behållas ansåg vissa medlemsstater att busstransportörerna är förberedda på att tillämpa förordningen i sin helhet och att några undantag därmed inte längre behövs. Emellertid tillämpar fortfarande tio medlemsstater ett eller två av dessa undantag.

[9] COM(2016) 619 final
[10] *European Disability Forum* (EDF) och *European Passengers' Federation* (EPF)
[11] http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeeting&meetingId=2166